

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ
проекту наказу Міністерства фінансів України
«Про затвердження Порядків встановлення відповідності умов
контрольованої операції щодо сировинних товарів принципу «витягнутої
руки»

I. Визначення проблеми

Законом України від 16 січня 2020 року № 466-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» (далі – Закон № 466) внесені зміни щодо встановлення відповідності умов контрольованих операцій із сировинними товарами принципу «витягнутої руки» (підпункти 39.3.3.4 – 39.3.3.8 підпункту 39.3.3 пункту 39.3 статті 39 розділу I Податкового кодексу України (далі – Кодекс)).

Ці зміни, розроблені в межах імплементації Плану дій BEPS щодо удосконалення правил трансфертного ціноутворення, Звіту ОЕСР «Узгодження результатів трансфертного ціноутворення зі створенням вартості» (Кроки 8 – 10), за результатами яких були внесені відповідні зміни до Настанов ОЕСР щодо трансфертного ціноутворення для транснаціональних компаній та податкових адміністрацій, не встановлюють нового регулювання та якісніше розкривають мету та принципи контролю за трансфертним ціноутворенням.

Підпунктом 39.3.3.4 підпункту 39.3.3 пункту 39.3 статті 39 розділу I Кодексу передбачено, що:

- 1) Кабінет Міністрів України (постанова Кабінету Міністрів України від 09 грудня 2020 року № 1221) визначає перелік сировинних товарів;
- 2) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, оприлюднює рекомендований (невиключний) перелік джерел інформації для отримання котирувальних цін на своєму офіційному вебпорталі до початку звітного року (<https://tax.gov.ua/dovidniki--reestri--perelik/pereliki-/446944.html>);
- 3) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, може визначати відповідно до вимог та методів, передбачених статтею 39 Кодексу, окремі порядки встановлення відповідності умов контрольованої операції щодо сировинних товарів принципу «витягнутої руки».

Поряд із реалізованими вимогами щодо затвердження переліку сировинних товарів та оприлюднення рекомендованого (невиключного) переліку джерел необхідною складовою для ефективного застосування положень Кодексу щодо контрольованих операцій із сировинними товарами є затвердження відповідних порядків встановлення відповідності умов контрольованої операції щодо сировинних товарів принципу «витягнутої руки».

З цією метою відповідно до підпункту 39.3.3.4 підпункту 39.3.3 пункту 39.3 статті 39 розділу I Кодексу, підпункту 5 пункту 4 Положення про Міністерство фінансів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року № 375, Міністерство фінансів України розробило проект наказу «Про затвердження Порядків встановлення відповідності умов контрольованої операції щодо сировинних товарів принципу «витягнутої руки» (далі – проект наказу), яким затверджуються такі порядки:

Порядок встановлення відповідності умов контрольованої операції щодо сировинних товарів принципу «вितягнутої руки» (загальний);

Порядок встановлення відповідності умов контрольованої операції з експорту зернових, олійних культур та продуктів їх переробки принципу «витягнутої руки»;

Порядок встановлення відповідності умов контрольованої операції з експорту залізорудної сировини принципу «витягнутої руки»;

Порядок встановлення відповідності умов контрольованої операції з імпорту енергетичного та коксівного вугілля принципу «витягнутої руки»;

Порядок встановлення відповідності умов контрольованої операції з імпорту нафтопродуктів та зріджених вуглеводневих газів принципу «витягнутої руки»;

Порядок встановлення відповідності умов контрольованої операції з експорту чавуну, брухту чорних металів та металопродукції з чорних металів принципу «витягнутої руки»;

Порядок встановлення відповідності умов контрольованої операції з експорту та імпорту феросплавів принципу «витягнутої руки».

Порядки встановлення відповідності умов контрольованої операції щодо сировинних товарів принципу «витягнутої руки» розроблено відповідно до вимог та методів, передбачених статтею 39 Кодексу.

Проект наказу розроблений на основі рекомендацій Настанов ОЕСР щодо трансфертного ціноутворення для транснаціональних компаній та податкових адміністрацій (2017), які є загально визнаними рекомендаційно-методичними матеріалами в галузі податкового регулювання трансфертного ціноутворення у міжнародній практиці, та спрямований на забезпечення ефективної та практичної реалізації положень Кодексу щодо сировинних товарів.

Прийняття проекту наказу дозволить платникам податків, які беруть участь у контрольованих операціях із сировинними товарами, правильно визначати обсяг їх оподатковуваного прибутку відповідно до принципу «витягнутої руки», а контролюючому органу ефективно здійснювати податковий контроль.

Основні групи (підгрупи), на які впливає проблема:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни		+
Держава	+	
Суб'єкти господарювання	+	
У тому числі суб'єкти малого підприємництва		+

Врегулювання зазначених питань не може бути здійснено за допомогою: ринкових механізмів, оскільки такі питання регулюються виключно нормативно-правовими актами;

чинних регуляторних актів, оскільки такі регуляторні акти відсутні.

II. Цілі державного регулювання

Цілями видання наказу є:

врегулювання методологічних аспектів встановлення відповідності умов контрольованих операцій щодо сировинних товарів принципу «витягнутої руки»;

забезпечення ефективної та практичної реалізації положень Кодексу щодо сировинних товарів;

підвищення ефективності протидії ухиленню від оподаткування несумлінних

платників податків та недопущення втрат бюджету;

забезпечення стабільності та підвищення довіри платників податків до контролюючого органу.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Альтернативні способи досягнення цілей державного регулювання

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1	Залишити ситуацію без змін
Альтернатива 2	Затвердити розроблений нормативно-правовий акт

2. Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Відсутні	1) практичне виконання внесених Законом № 466 змін щодо встановлення відповідності умов контрольованих операцій з сировинними товарами принципу «витагнутої руки» буде ускладнено та потребуватиме постійних додаткових роз'яснень контролюючих органів з питань практичного застосування окремих норм податкового законодавства; 2) можливе виникнення спорів між контролюючими органами та платниками податку щодо правильності визначення обсягу оподаткованого прибутку відповідно до принципу «витагнутої руки».
Альтернатива 2	Запроваджується низка методологічних правил, які дозволяють контролюючому органу якісно здійснювати податковий контроль за встановленням відповідності умов контрольованих операцій принципу «витагнутої руки», що повинно забезпечити ефективну та практичну реалізацію положень Кодексу щодо сировинних товарів, ефективність боротьби з ухиленням від оподаткування, стабільність та довіру платників податків до контролюючого органу.	Відсутні

3. Проект наказу не розповсюджується на сферу інтересів громадян.

4. Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом
Кількість платників податків, що підпадають під дію регулювання, одиниць	344	656	-	-	1 000
Питома вага групи в загальній кількості, відсотків	34,4	65,6	-	-	X

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Відсутні	<p>1) практичне виконання внесених Законом № 466 змін щодо встановлення відповідності умов контрольованих операцій з сировинними товарами принципу «витагнутої руки» буде ускладнено та потребуватиме постійних додаткових роз'яснень контролюючих органів з питань практичного застосування окремих норм податкового законодавства;</p> <p>2) можливе виникнення спорів між контролюючими органами та платниками податку щодо правильності визначення обсягу оподаткованого прибутку відповідно до принципу «витагнутої руки».</p>
Альтернатива 2	Запроваджується низка методологічних правил, які дозволяють платникам податків, які беруть участь у контрольованих операціях із сировинними товарами, правильно визначати обсяг оподаткованого прибутку відповідно до принципу «витагнутої руки».	Відсутні

Сумарні витрати за альтернативами	Сума витрат, гривень
<p>Альтернатива 1. Сумарні витрати для суб'єктів господарювання великого і середнього підприємства згідно з додатком 2 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта (рядок 11 таблиці «Витрати на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємства, які виникають внаслідок дії регуляторного акта»).</p>	<p>Неприйняття нормативно-правового акта може призвести до виникнення спорів між контролюючими органами та платниками податку щодо правильності визначення обсягу оподатковуваного прибутку відповідно до принципу «витагнутої руки».</p> <p>Наявність таких спорів призведе до зростання витрат часу контролюючого органу на їх адміністрування, які, зі свого боку, впливають на ефективність витрачання коштів бюджетного фінансування на утримання контролюючого органу.</p> <p>Наразі зазначені витрати оцінити неможливо, але можна передбачити, що вони будуть суттєвими.</p>
<p>Альтернатива 2. Сумарні витрати для суб'єктів господарювання великого і середнього підприємства згідно з додатком 2 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта (рядок 11 таблиці «Витрати на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємства, які виникають внаслідок дії регуляторного акта»).</p>	<p>Прийняття нормативно-правового акта не призведе до виникнення додаткових витрат платників податків, які беруть участь у контрольованих операціях із сировинними товарами, оскільки запровадження порядків, навпаки, покращить якість практичного застосування окремих норм податкового законодавства при визначенні обсягу оподатковуваного прибутку за операціями із сировинними товарами відповідно до принципу «витагнутої руки».</p> <p>Прийняття нормативно-правового акта також не призведе до виникнення додаткових витрат контролюючого органу.</p>

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного балу
Альтернатива 1	1	<p>Альтернатива 2:</p> <p>не дає можливості досягти цілей державного регулювання;</p> <p>створить складнощі в практичному застосуванні окремих норм податкового законодавства при визначенні обсягу оподатковуваного прибутку відповідно до принципу «витагнутої руки»;</p> <p>суттєво збільшить ризики виникнення податкових спорів платників податків з контролюючими органами.</p>
Альтернатива 2	4	<p>Альтернатива 1 дає змогу:</p> <p>досягти цілей державного регулювання;</p> <p>покращити якість практичного застосування окремих норм податкового законодавства при визначенні обсягу оподатковуваного прибутку відповідно до принципу «витагнутої руки».</p>

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1	Відсутні.	<p>Неприйняття нормативно-правового акта може призвести до виникнення спорів між контролюючими органами та платниками податку щодо правильності визначення обсягу оподаткованого прибутку відповідно до принципу «витагнутої руки».</p> <p>Наявність таких спорів призведе до зростання витрат часу контролюючого органу на їх адміністрування, які зі свого боку впливають на ефективність витрачання коштів бюджетного фінансування на утримання контролюючого органу.</p> <p>Наразі зазначені витрати оцінити неможливо, але можна передбачити, що вони будуть суттєвими.</p>	Не дає змоги досягти поставлених цілей державного регулювання.
Альтернатива 2	<p>Дає змогу повністю досягти поставлених цілей державного регулювання.</p> <p>Так, у разі прийняття проекту наказу буде запроваджено низку методологічних правил, які дозволяють платникам податків, які беруть участь у контрольованих операціях із сировинними товарами, якісно визначати обсяг оподаткованого</p>	Додаткові витрати держави та суб'єктів господарювання відсутні.	Є найбільш оптимальною серед запропонованих альтернатив, оскільки дає змогу досягти поставлених цілей державного регулювання без додаткових витрат.

	прибутку відповідно до принципу «витагнутої руки», а контролюючому органу ефективно здійснювати податковий контроль за такими операціями.		
--	---	--	--

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи/причини відмови від альтернативи.	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта.
Альтернатива 1	Альтернатива 2 може призвести до збільшенні витрат робочого часу на надання відповідей на запити платників податків та виникнення спорів між контролюючими органами та платниками податку щодо правильності визначення обсягу оподаткованого прибутку відповідно до принципу «витагнутої руки».	-
Альтернатива 2	<p>Дає змогу повністю досягти поставлених цілей державного регулювання.</p> <p>Так, у разі прийняття проекту наказу буде запроваджено низку методологічних правил, які дозволяють платникам податків, які беруть участь у контрольованих операціях із сировинними товарами, правильно визначати обсяг оподаткованого прибутку відповідно до принципу «витагнутої руки».</p>	Проект наказу є підзаконним актом, який може потребувати внесення змін у разі змін Кодексу.

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Прийняття проекту наказу дозволить врегулювати методологічні аспекти, які дозволяють платникам податків, які беруть участь у контрольованих операціях із сировинними товарами, визначати обсяг оподаткованого прибутку відповідно до принципу «витагнутої руки», а контролюючому органу ефективно здійснювати податковий контроль за такими операціями.

Проект наказу спрямований на забезпечення встановлення відповідності умов контрольованої операції із сировинними товарами принципу «витагнутої руки» за методом порівняльної неконтрольованої ціни.

Проектом акта затверджуються Порядки, якими визначаються процедури застосування методу порівняльної неконтрольованої ціни, який є обов'язковим для визначення відповідності умов контрольованих операцій із сировинними товарами принципу «витагнутої руки». Цей метод, як правило, найбільш точно відображає вартість сировинних товарів, які використовуються в таких операціях, оскільки з більшою ймовірністю буде відображено вартість, створявану в результаті видобутку та виробництва сировинних товарів, що виникають в результаті діяльності в гірничодобувній промисловості і пов'язаній з нею діяльності з переробки, або вартість, створявану в результаті виробництва

сільськогосподарської продукції або продукції, одержуваної з неї. Вартість таких сировинних товарів залежить не тільки від функцій, які виконуються сторонами операції, але і від самостійної фактичної цінності товару, яка пов'язана з його базовими характеристиками, що не можуть бути належним чином враховані іншими методами трансфертного ціноутворення. Наприклад, методи, засновані виключно на аналізі показників рентабельності, можуть не враховувати вартість конкретних активів, які використовуються в поєднанні з деякими чинниками зіставності, такими як цінні землі, які використовуються для виробництва сільськогосподарських товарів, в поєднанні з відповідними погодними умовами, або вартість ліцензії на видобування корисних копалин. Крім того, між виробниками таких товарів і закупівельними організаціями можуть сформуватися особливі відносини, які можуть бути прирівняні до цінних відносин з постачальниками, які також можуть представляти собою цінні активи, що мають значення для аналізу зіставності.

Для випадків, коли застосування методу порівняльної неконтрольованої ціни неможливо, проекти Порядків передбачають практичні аспекти застосування платником податків для встановлення відповідності умов контрольованих операцій із сировинними товарами принципу «вितягнутої руки» іншого, найбільш доцільного, методу за таких обставин.

Реалізація поставлених цілей державного регулювання забезпечується шляхом прийняття проекту наказу, яким затверджуються порядки встановлення відповідності умов контрольованої операції щодо сировинних товарів принципу «вितягнутої руки».

Для впровадження цього регуляторного акта необхідно забезпечити інформування громадськості про вимоги регуляторного акта шляхом його оприлюднення в засобах масової інформації та на офіційному вебсайті Міністерства фінансів України.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні впроваджувати або виконувати ці вимоги

Реалізація проекту наказу не передбачає фінансових витрат з боку державних органів та відповідно до додаткових видатків бюджету.

Прийняття нормативно-правового акта не призведе до виникнення додаткових витрат платників податків, які беруть участь у контрольованих операціях із сировинними товарами, оскільки запровадження порядків, навпаки, покращить якість практичного застосування окремих норм податкового законодавства при визначенні обсягу оподатковуваного прибутку за операціями із сировинними товарами відповідно до принципу «вितягнутої руки» та дозволить упередити виникнення зайвих спорів між контролюючими органами та платниками податку щодо правильності визначення обсягу оподатковуваного прибутку за такими операціями.

М-Тест не проводився у зв'язку з тим, що відсутні суб'єкти малого підприємництва, на яких впливає дія регуляторного акта.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Термін дії регуляторного акта необмежений.

Регуляторний акт розроблено відповідно до положень Кодексу. У разі внесення змін до Кодексу регуляторний акт має бути приведений у відповідність до таких змін.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Показником результативності регуляторного акта є збільшення платників податків, які застосовують метод порівняльної неконтрольованої ціни до операцій із сировинними товарами.

Застосування методу порівняльної неконтрольованої ціни платниками податків матиме опосередкований вплив на розмір надходжень до бюджету через підвищення ефективності контролю податковими органами за застосуванням правил трансфертного ціноутворення.

Загальна кількість платників, щодо яких діятиме регулювання цим актом, становитиме близько 1 000 суб'єктів господарювання.

Поінформованість платників податку щодо основних положень регуляторного акта є високою. Проект акта розміщено для громадського обговорення в мережі Інтернет на офіційному вебпорталі Мінфіну: у рубриці «Проекти регуляторних актів для обговорення/Проекти регуляторних актів для обговорення у 2021 р.» розділу «Законодавство». Після прийняття акта його буде оприлюднено в установленому порядку.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Базове відстеження результативності акта буде здійснюватися через один рік шляхом проведення аналізу показників, указаних у розділі VIII цього аналізу.

Повторне відстеження результативності акта буде здійснюватися через два роки з дня набрання ним чинності.

Періодичні відстеження результативності регуляторного акта здійснюватимуться раз на кожних три роки, починаючи з дня закінчення заходів повторного відстеження результативності цього акта.

Відстеження результативності регуляторного акта буде здійснювати Державна податкова служба України.

У разі надходження пропозицій та зауважень щодо вирішення нерегульованих або проблемних питань буде розглядатись необхідність внесення відповідних змін до наказу «Про затвердження Порядків встановлення відповідності умов контрольованої операції щодо сировинних товарів принципу «витягнутої руки».

Міністр фінансів України

Сергій МАРЧЕНКО